

Indre Missions Samfund i Skyum

- som jeg husket det

FORTALT 1980
AF KRISTIAN SKAMMEISEN.
SKYUM

Jeg er født i Skyum i 1926, hvilket forhindrer mig i at fortælle om noget, der ligger længere tilbage end ca. 1933. De første år derefter er det med missionen vel bare noget, som var der, uden at det var gået op for mig, hvad det betød.

Hvornår Indre Mission i Skyum er startet, ved jeg ikke, men mine forældre har været med i det, så længe jeg kan huske, og jeg har oplevet en del samtalemøder i mit hjem, uden vel at forstå, hvad de snakkede om. Men jeg blev da ikke gennet i seng, når møder var hos os, og enkelte gange blev jeg da også taget med andre steder hen, når de ikke kunne få mig passet på anden måde.

Disse møder blev i almindelighed holdt hver 14. dag rundt om i hjemmene. Der kunne vist engang samles op til 30 mennesker sådan en aften. Nogle af dem, jeg bedst husker, var Jens Thingård, Tinggårdsvej 9, Jens Sørensen, Laulundvej 1, Chr. Andersen, Tøttrupvej 5, Niels Villadsen, Tøttrupvej 2, Nils Moskjær, Gudnæsstrandvej 1, og Jensine Christensen, Knakkergårdsvej 26, mere om hende senere. De nævnte mænd deltog, sammen med deres hustruer.

Møderne begyndte med, at man sang et par sange fra Indre Missions Sangbog, hvorefter, som regel værten, men også nogle gange den herværende sognepræst, bad en bøn og læste det kapitel fra bibelen, som var aftenens samtaleemne. Man læste fortløbende et kapitel hver gang og arbejdede sig således igennem ny testamente. Herefter begyndte man forfra igen med enkelte afstikkere måske til salmernes bog eller profeten Esaias. Herefter uddybede indlederen det læste med egne tanker.

Det var ikke enhver, der var lige god til at udlægge skrifterne, men det blev gjort med varme og inderlighed - af nogle også med salvelse.

Der var så almindelig samtale om det læste. For det meste holdt man sig til dette emne, men det kunne selvfølgelig ske, at det udviklede sig i en anden retning, så man kom udenfor det rent kristelige, men så var der altid en eller anden, der fik samtalen drejet i den rigtige retning igen.

Hvilke tanker blev der så lagt frem sådan en aften? Det afhæng selvfølgelig meget af dagens tekst, men et gennemgående emne var glæden over, at Guds nåde var givet dem, og at de måtte tro på deres synders forladelse og forvente opstandelse i Paradis. Desuden sorg over deres synder, en sorg der virkelig pinte dem, for de ville ikke synde,

men indrømmede over for sig selv og andre, at de gjorde det alligevel.

Og så kom det frem, at de også bar på en oprigtig sorg over de mange, der ikke var blevet omvendt og havde fået del i deres glæde. Det blev ikke sagt fordommende, men de var fuldt overbevist om, at disse mennesker, bl.a. grundtvigianerne gik ind til evig fortabelse og denne tanke bl.a. pinte dem. Det drejede sig jo om naboer, venner, familie, ja, måske deres egne børn eller forældre.

Jeg tror ikke, der var noget om, hvor længe samtalen skulle vare, men når snakken døde ud, bøjedede alle knæ og nogle bad højt (og længe), og værten sluttede med Fader Vor. Disse bønners tema var det samme som samtalen, blot nu formet som tak og bøn.

Så sang man endnu et par sange, hvorefter man fik kaffe med nybagte boller eller hvedebrød og et par småkager.

Inden man tog hver til sit, blev det bestemt, hvor mødet skulle være næste gang, og man sang gerne endnu en sang, "En bette kort jen" sagde Chr. Andersens kone Anna mange gange. Hun skulle altid skynde sig.

Denne opskrift på en mødeaften er stort set blevet fulgt uændret, indtil Samfundet opløstes i 1973. Da var der ganske simpelt ikke så mange missionsfolk tilbage i Skyum, at det var muligt at fortsætte. Nogle var faldet fra, mange var døde eller flyttet fra sognet, og når der så ikke kom nye til, er tiden og livets forkrænkelighed umulig at kæmpe imod.

Som fælles træk for disse mennesker, var det, ud over den tro og overbevisning som bandt dem sammen, også visse ydre ting, der kendetegnede de "missionske". Man bandede ikke, man drak ikke spiritus, man spillede ikke kort, man dansede ikke, og man arbejdede ikke om søndagen. Disse punkter skulle overholdes, og man vogtede på hinanden. Udefra blev der også holdt øje med, om nogen faldt igennem. Udefra blev der med en vis skadefryd sagt "han vil kaldes missionsk, og så er han dog sådan". Indefra ville behjertede mænd gå til vedkommende med alvorlige Guds ord og søge at få ham på ret vej igen.

Men også mindre ting spillede en rolle, som f.eks. da Chr. Andersen kom til møde, ja vist endda til kirke, i b r u n e sko. Brune sko var tegn på pyntesyge og forfængelighed, sko skulle være

sorte. Det var skik og brug. Han blev dog ikke udstødt af de helliges samfund, men en og anden bad nok en stille bøn til Gud om at bevare ham fra denne djævelens snare.

Fra denne menighed blev der gjort et stort missionerende virke ud til forskellige aldersgrupper.

Søndagsskolen blev i mange år holdt i Jens Sørensens storstue, hvor vi mange gange var 30-40 børn hver anden søndag formiddag. Op til jul kunne der meget vel være flere, for nogle forældre, der ellers ikke pressede deres børn til søndagsskolen holdt på, at de skulle med nogle gange i årets løb. Ellers kunne de ikke komme med til juletræet, så af to onder o.s.v.

Af ledere gennem tiden kan jeg nævne Jens Sørensen, Jens Tinggård, Chr. Andersen, Nils Moskjær og Jens Søgård, flere kunne fremhæves, men det er disse, der har trukket det store læs.

Præstegårdens konfirmandstue var en tid ramme om søndagsskolen, og senere har den været holdt i lederens hjem.

Søndagsskolens og samfundets årlige udflugt var nok en af de begivenheder, der blev set hen til med forventning af såvel børn som voksne. De første udflugter, jeg kan huske, foregik i åben lastvogn med kreaturhæk. Senere blev det dog i rutebil.

Årets absolutte klimaks var dog juletræet i forsamlingshuset 4. juledag. Forud havde Samfundet været samlet en aften til juletræsklipning, hvor både voksne og børn lavede roser og engle, og der blev flettet hjertekurve til godterne. Desuden havde et par mænd været i skoven efter et træ. I mange år var det fars job at køre det, først hjem i vor lade, hvor det blev pyntet op med et par ekstra grene, hvor det tiltrængtes, og derefter til forsamlingshuset 4. juledags formiddag, hvor det blev sat på fod og pyntet under skrap opsyn af Sine Prøjs, der med sin stok udpegede de steder, hvor der var plads til endnu en rose eller et lys.

Kl. 14 var den lilje sal stuvende fuld af børn, og når lysene var tændt, gik døren til den store sal op. Og der stod træet i al sin skinnende pragt. Man sang et par julesalmer, mens man gik rundt om træet, og en præst eller en missionær talte til børnene. Efter endnu et par salmer blev godteposerne delt ud til børnene, og de forældre der var med, fik kaffe. Herefter blev der læst historier, og der var leg omkring juletræet.

Om aftenen var det de voksne, som samledes efter omtrent samme opskrift. Taleren varsom regel den samme, men det var nok en anden tale.

I min drengetid var huset fuldt både eftermiddag og aften, men også her dalede deltagerantallet, og omkring 1950 var det kun om aftenen, og da festedes der for både børn og voksne. I første halvdel af 70'erne så man sig

nødsaget til at stoppe dette arrangement på grund af manglende tilslutning.

En anden af årets begivenheder var missionsugen, der før i tiden blev tilrettelagt med skyldig hensynstagen til månelyse aftener, så folk kunne se at gå og køre til kirke og forsamlingshus. Det varede forhen en hel uge, senere kun 3-4 aftener, og er nu helt stoppet.

Almindeligvis blev møderne skiftevis holdt i kirken med en præst som taler og i forsamlingshuset med en missionær.

En sådan møderække havde i almindelighed en gennemgående linie, der strakte sig fra forkyndelsen af, hvad der ventede de sjæle, der ikke omvendte sig i tide, over kaldet til omvendelse, og til beskrivelse af den evige salighed, der kunne forventes for dem, der fulgte kaldet. Missionsugen sluttede gerne søndag aften i kirken med altergang, hvor sognepræsten medvirkede.

For 40-50 år siden kunne kirke og forsamlingshus være fyldt til sidste plads hver aften. Det var ganske simpelt skik og brug, at *alle* (næsten da) mødte op, nogle hver aften, andre kun et par gange i ugens løb. Hvad enten man var "missionske" eller "grundtvigsk", kom man til missionsugen, både børn, unge og gamle.

Den tilrejsende taler skulle mange gange hentes ved toget omeftermiddagen, beværtet med aftensmad, køres til mødestedet, derefter med hjem igen til kaffe. Mange gange holdtes der eftermøde i hjemmet til meget sent, hvorefter han blev indkvarteret i husets gæsteværelse med dets kolde og klamme dyner og lagner. Dagen efter fik han morgenmad og blev atter leveret ved toget, hvis ikke han blev der til op på dagen for så at tage videre til møde i et andet sogn.

Da al kørsel foregik med hestevogn var det tit en kold omgang for taleren, desuden et travlt og dyrt døgn for værtsfolkene. Men folk gjorde det gerne og var endda taknemmelige for at få lov til at gøre noget for den sag, som lå dem så inderligt på sinde.

Ud fra dette Indre Missions Samfund gik der mange initiativer, f.eks. ungdomsmøder, der i mange år blev holdt ca. hver måned rundt om i hjemmene. Desuden Sudankredse, Sømandskredse, DMS-kredse, samt medvirken i foreninger, der rakte ud over sognegrænsen, så som Kristelig Lytter- og Fjemeerforening og Soldatermissionen.

I nogle år fra ca. 1936 arbejdede min søster Magda med en Yolakreds i Skyum. Yola var den del af Sudan, som særligt var henlagt til dansk missionsarbejde.

En eftermiddag om ugen, vist kun om vinteren, samlede hun en del børn i vort hjem, hvor vi - jeg var et af børnene - lavede ting til basar. Pigerne syede og strikkede, og drengene arbejdede med løvsav, mens Magda hjalp os til rette og ind imellem læste historier.

Magda samlede også brugte frimærker fra hele landet. De kom til hende i små og store pakker, så det blev også en af Yolakredsens opgaver at lægge frimærkerne i vand, pille dem af konvolutresteme, lægge dem til tørre mellem avissider og senere sortere dem efter arter og lande, bundte dem med 100 i hver og binde sytråd omkring. Hun sendte dem herefter et eller andet sted hen, hvor man sørgede for salget. Overskuddet gik til Sudanmissionen.

Samfundet har, så langt jeg husker tilbage, været repræsenteret i menighedsrådet med to eller tre mand. Det var efter et valg altid spændende at se, hvilken retning, den grundtvigske eller den missionske, der nu havde flertallet i det fælles menighedsråd for Skyum-Hørdum. Dette flertal er jævnligt skiftet, og selv om der i det daglige menighedsrådsarbejde var et udmærket forhold, blev skellet trukket skarpt op, når der var tale om et præstevalg. Skulle den ny præst være grundtvigianer eller missionsmand?

Også til sognerådsvalgene har der ofte været særlige missionslister, og i nogle tilfælde har de da også givet valg.

Arbejdet i politiske vælgerforeninger lod man andre om at udføre. Man havde nok at gøre med det kristelige. Kun få havde tid og kræfter til mere. De fleste havde nok en politisk mening, men når det kom til stykket, blev det store spørgsmål for de fleste dog, hvem af de opstillede kandidater, der var missionsfolk. Og mangan god venstremand har stemt konservativt eller omvendt, fordi de ville stemme på en "hælle" (hellig) mand.

Der har aldrig været valgt en bestyrelse, kun en formand, som tog sig af det rent administrative og tegnede Samfundet udadtil. Formanden var tillige kasserer. Der var ingen fast kontingent, men folk gav efter evner og hjerte, engang imellem nogle kroner til de almindelige udgifter. Også folk, som egentlig ikke havde noget tilhørsforhold til Samfundet, gav ved særlige lejligheder et bidrag f.eks. til juletræet.

Så vidt jeg ved, har der aldrig været ført nogen form for protokol, men en stilebog med de sidste ca. 20 års regnskab opbevares på Sydthy Egnshistoriske Arkiv.

En af de helt markante skikkelser i Samfundet var Jensine Christensen, kaldet Sine Prøjs, født 1876 i Skyum.

Tilnavnet "Prøjs" havde hun arvet efter sin far, der engang i sine unge dage havde været i Prøjsen og efter sin hjemkomst fortalte om det i tide og utide, hvorfor han siden blev kaldt "Kræn Prøjs".

Sine, der ernærede sig som syerske, var meget gangbesværet, da hendes ene fod var vanskabt, men hun kunne da færdes indendørs ved hjælp af en stok. Når hun skulle et eller andet sted hen, foregik det i en rullestol, hun selv kunne drive frem ved to håndsving, der var forbundet til hjulene med kæder. Det gik langsomt for hende, men når hun startede i god tid, kunne hun komme til møde selv i sognets yderste hjørner. For os børn var det den helt store oplevelse at få en køretur i dette tekniske vidunder.

Sine var en meget skrap dame, der sagde sin mening lige ud og forventede at få sin vilje, hvad hun også som regel fik, for ingen brød sig om at komme på kant med hende. Inderst inde var hun meget god og hjælpsom, men hendes skarpe tone og væsen bevirkede, at kun få vovede sig så nær ind på hende, at de opdagede det.

Da hun døde i 1954, viste det sig, at hun havde testamenteret hele sin formue til opførelse af et missionshus i Skyum. Det var egentlig hendes tanke, at hendes hus i Skyum skulle indrettes til formålet, men da hun, i de sidste mange år hun levede, måtte have privat pleje, som hun selv betalte, blev huset solgt, og da hun døde, var formuen skrumpet ind til ca. 2300 kr. Heraf blev de 500 sat hen til gravens vedligeholdelse, og 1818 kr. blev indsat på bankbog med påtegnet formål.

Udviklingen i Skyum og beløbets ringe størrelse forhindrede imidlertid Sines tanker i at blive virkeliggjort, og i 1977 blev der givet tilladelse til at overføre pengene til Hørdum Missionshus, der stod over for en nødvendig reparation.

Summen var da med renter vokset til 7722 kr.

Hermed er beretningen om Indre Missions Samfund i Skyum ude.